

<http://www.who.int/campaigns/aids-day/2014/en/>

HIV profilakses pietiekamība un aktualitāte Rīgā un Latvijas reģionos

Anda Karnīte, Dr.med., Mg.sc.sal.
Rīgas Stradiņa universitāte, docente
Baltijas HIV asociācija, valdes locekle
Sabiedrības veselības asociācija, valdes locekle

Kas ir profilakse?

- Primārā profilakse
- Sekundārā profilakse
- Terciārā profilakse

Informācijas avoti:

Gordis L., 2009., «Epidemiology»

Rose G., 2008., «Rose's strategy of preventive medicine»

Primārā profilakse

- Darbs ar **veselu cilvēku**, lai tas nesaslimtu
- Pasākumi, kas vērsti uz riska faktoru samazināšanu, slimību **cēloņu likvidēšanu**:
 - populācijas stratēģija;
 - augsta riska stratēģija.

Informācijas avoti:

Gordis L., 2009., «Epidemiology»

Rose G., 2008., «Rose's strategy of preventive medicine»

- HIV gadījumā nav vakcīnas (specifiskās profilakses)
- **Informācijas un izglītības** pasākumi:
 - sabiedrībai kopumā (īpaši jaunieši, sievietes);
 - darbs ar paaugstināta riska grupām (PWID, MSM, SW u.c.)

Sekundārā profilakse

- Darbs ar cilvēku **agrīnā saslimšanas stadijā**
- Pasākumi, kas vērsti uz **saslimšanas agrīnu atklāšanu**, līdz ar to sekmīgāku likvidēšanu; vai izplatības ierobežošanu sabiedrībā.
- HIV konsultēšana un testēšana
- Kaitējuma mazināšanas programmas:
 - Zema sliekšņa centri;
 - Aizstājējterapija opioīdu lietotājiem.
- Postekspozīcijas profilakse

Informācijas avoti:

Gordis L., 2009., «Epidemiology»

Rose G., 2008., «Rose's strategy of preventive medicine»

Terciārā profilakse

- Darbs ar **hroniski slimām** personām
- Pasākumi, kas vērsti uz funkcionālo traucējumu mazināšanu pēc saslimšanas. Pasākumi, kas vērsti uz **hronisku slimnieku dzīves kvalitātes paaugstināšanu, mūža ilguma pagarināšanu.**

Informācijas avoti:

Gordis L., 2009., «Epidemiology»

Rose G., 2008., «Rose's strategy of preventive medicine»

- Specifiski - **HAART** (Highly Active Anti-Retroviral Therapy)
- Nespecifiski – inficēto veselības veicināšana

Primārā profilakse

Pareizas zināšanas par HIV

Sievietes:

Rīga – 46,4%

Pierīga – 42,0%

Vidzeme – 29,3%

Kurzeme – 36,6%

Zemgale – 32,6%

Latgale – 35,4%

Vīrieši:

Rīga – 42,6%

Pierīga – 37,2%

Vidzeme – 25,6%

Kurzeme – 32,8%

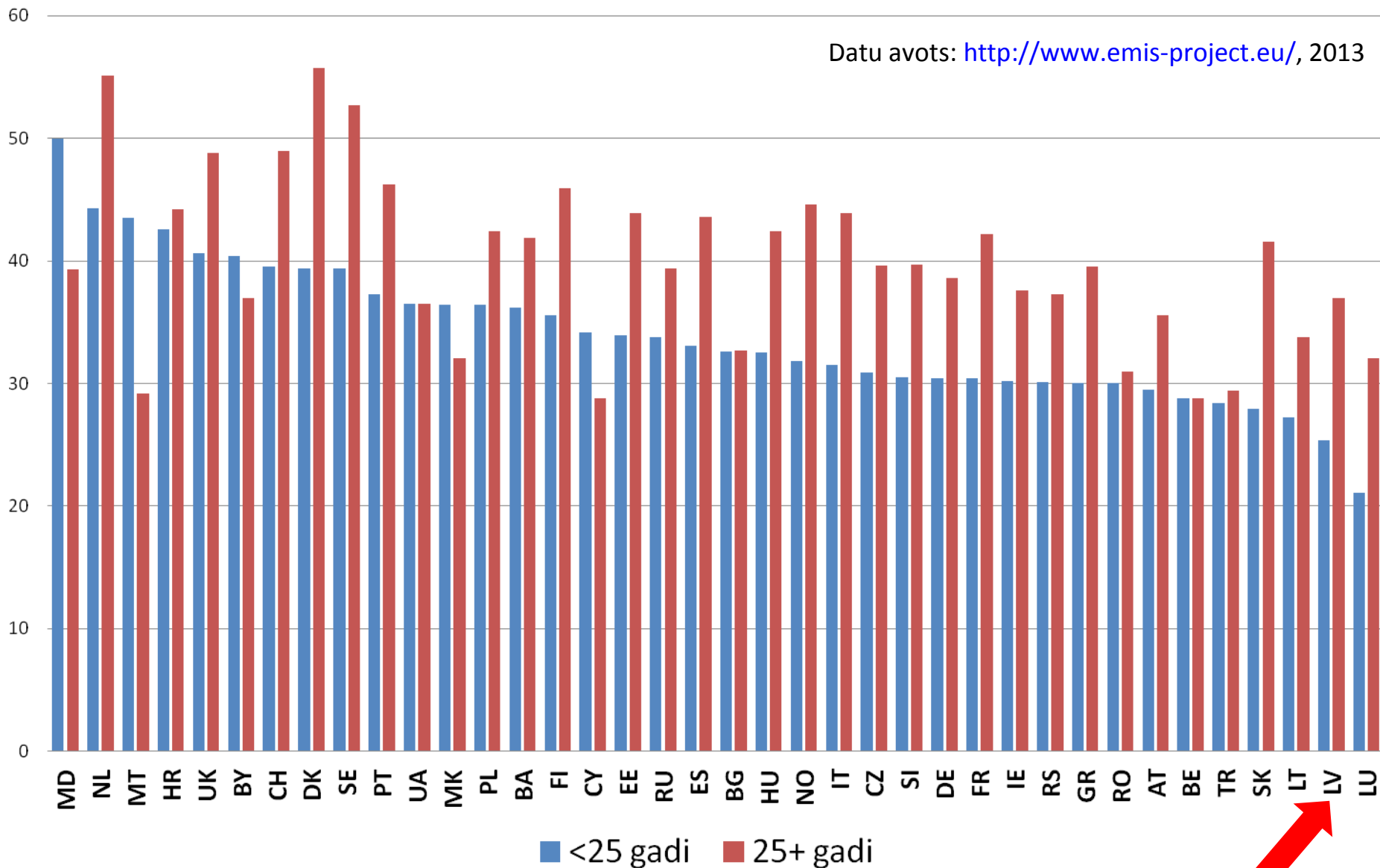
Zemgale – 31,4%

Latgale – 26,4%

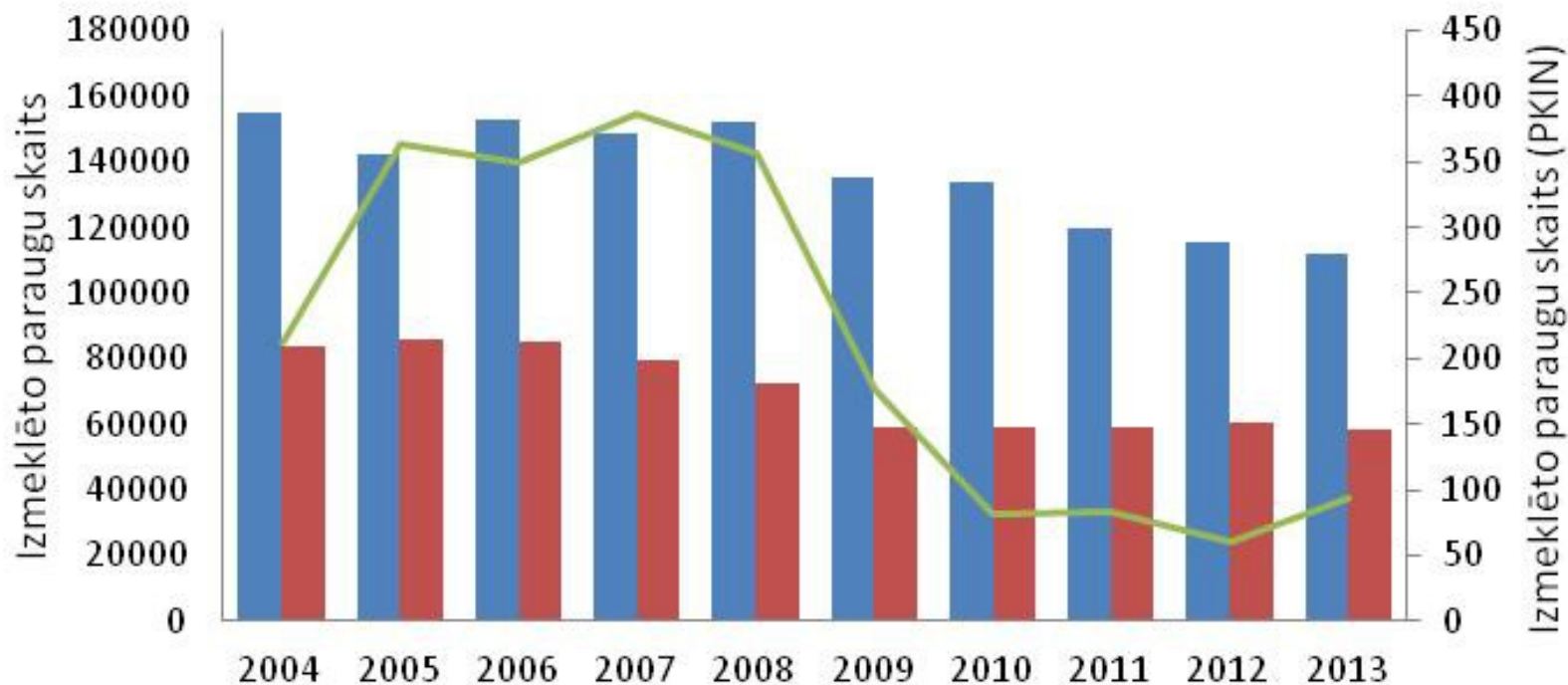

VDV personu, kurām ir pareizas zināšanas par HIV, īpatsvars saistībā ar vecumu

Datu avots: <http://www.emis-project.eu/>, 2013

Sekundārā profilakse

- Kopējais izmeklēto asins paraugu skaits epidemioloģiskās uzraudzības tīkla un citās laboratorijās, un HIV profilakses punktos
- Kopējais izmeklēto paraugu skaits, neieskaitot donorus, epidemioloģiskās uzraudzības tīkla un citās laboratorijās, un HIV profilakses punktos
- Izmeklēto PKIN asins paraugu skaits epidemioloģiskās uzraudzības tīkla laboratorijās

Kopējais izmeklēto asins paraugu skaits HIV infekcijas diagnosticēšanai Latvijā pēdējo 10 gadu laikā (2004.-2013.gads)

Sekundārā profilakse II

Laukos dzīvojošiem respondentiem HIV tests veikts retāk:

- **27,4%** sieviešu un **18,2%** vīriešu,

Rīgā:

- **45,8%** sieviešu un **31,5%** vīriešu.

Kopš iepriekšējā apsekojuma 2003. gadā pārbaudi veikušo respondentu īpatsvars nav būtiski mainījies.

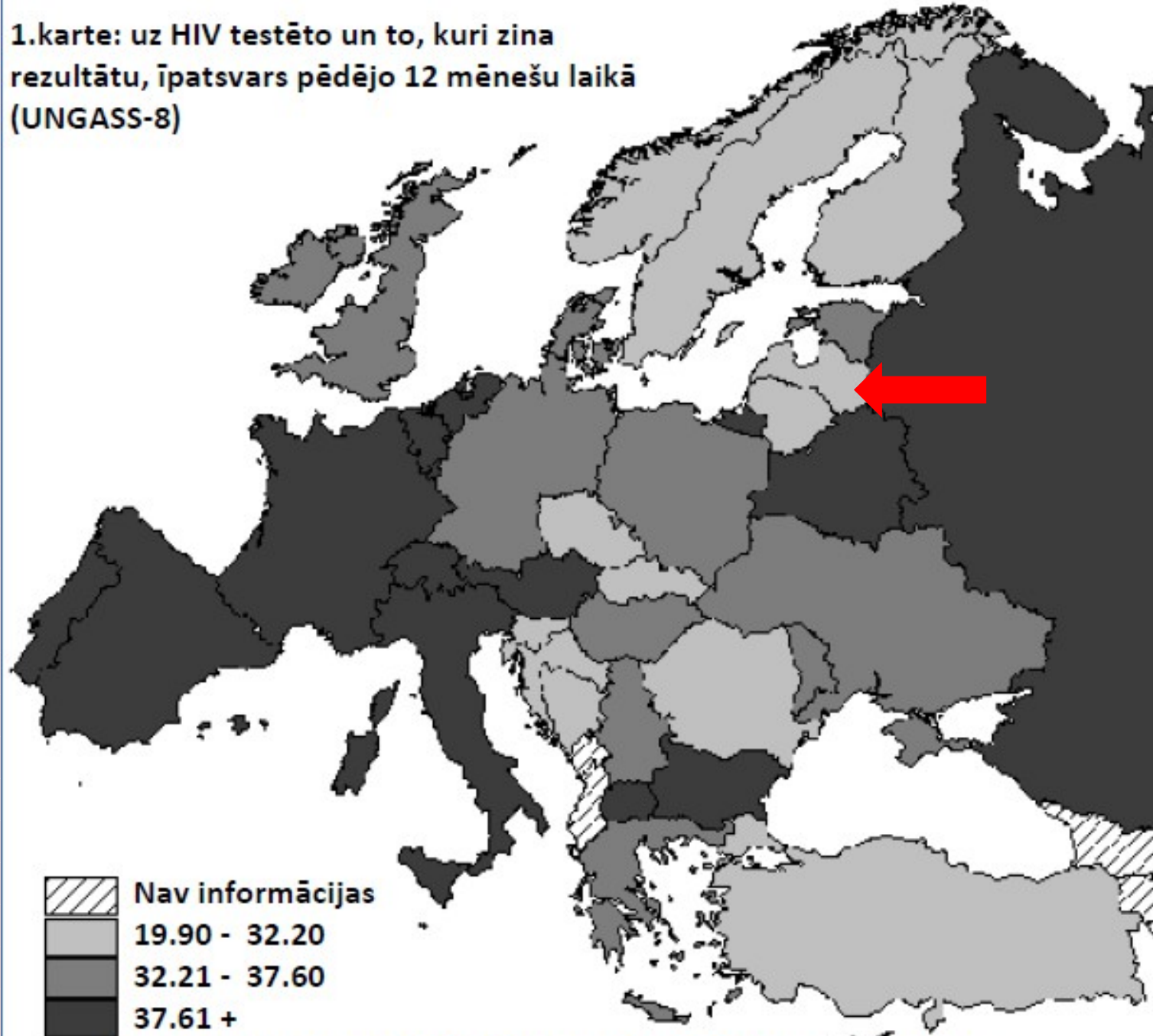
Datu avots:

**IEDZĪVOTĀJU
REPRODUKTĪVĀ
VESELĪBA**

Pārskats par situāciju Latvijā (2003–2011)

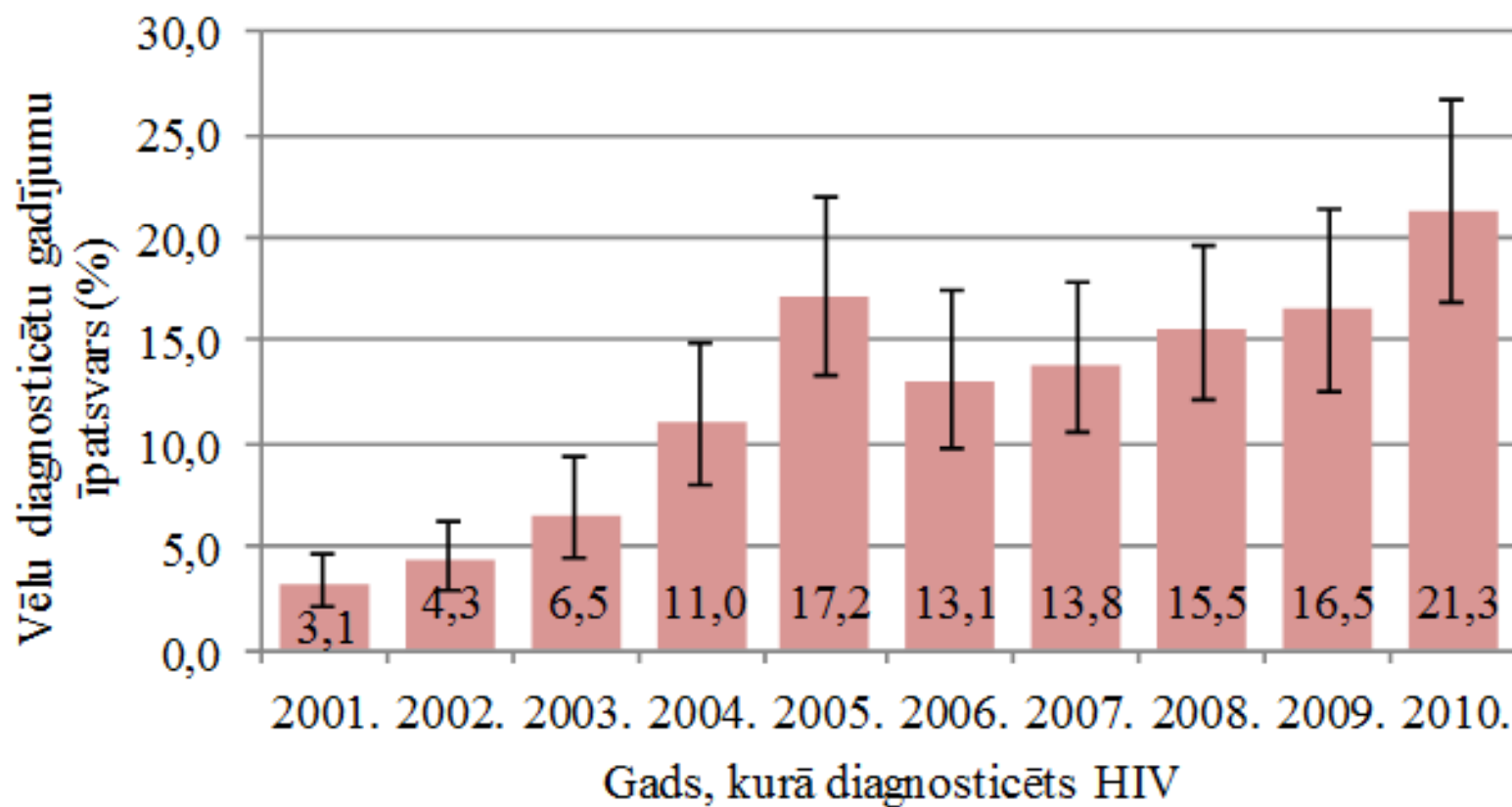
1.karte: uz HIV testēto un to, kuri zina rezultātu, īpatsvars pēdējo 12 mēnešu laikā (UNGASS-8)

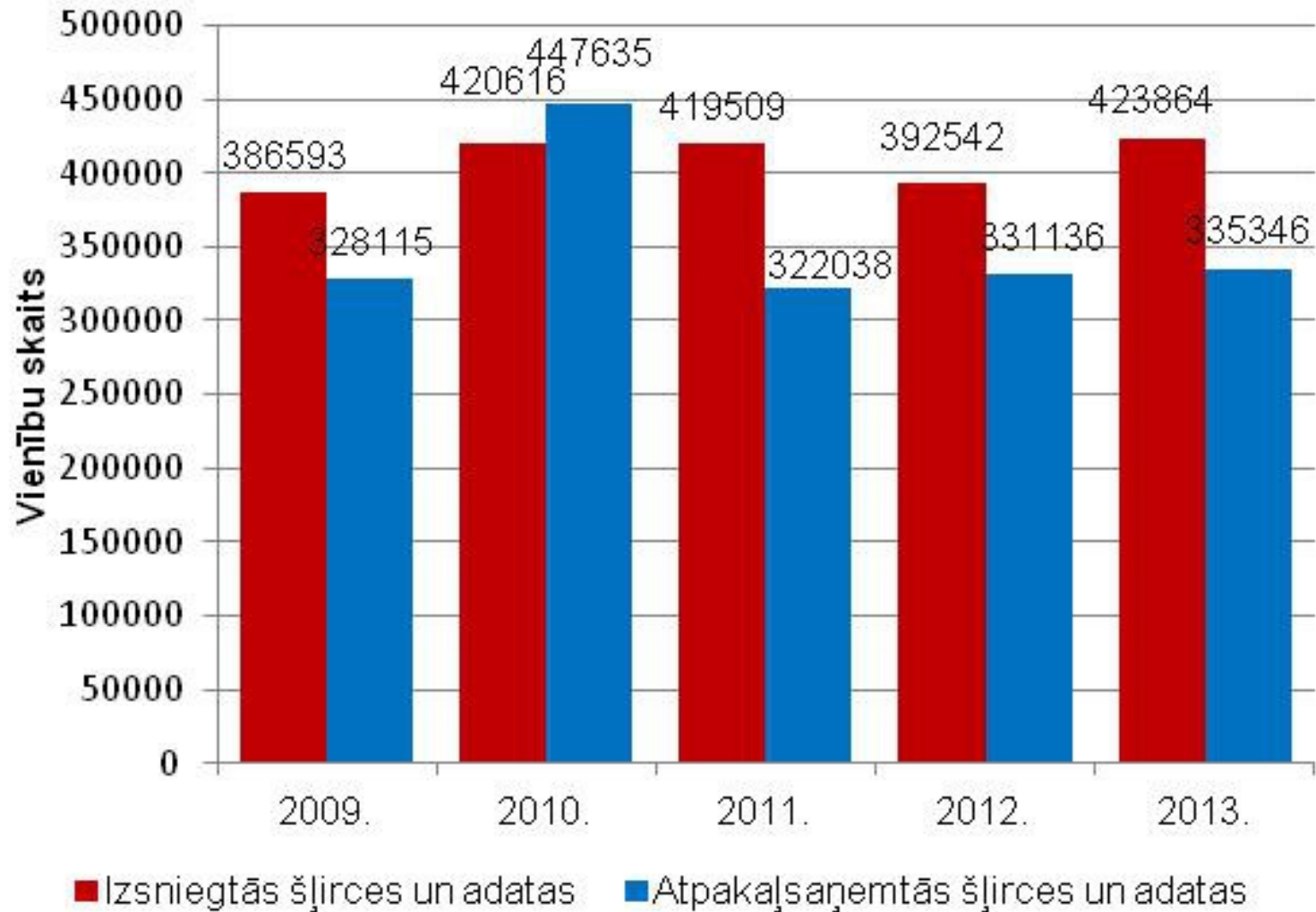
Datu avots: <http://www.emis-project.eu/>, 2013

Forma izmantota ar PVO Eiropas reģionālā biroja atļauju

Sekundārā profilakse III

Sekundārā profilakse IV

Izsniegto un atpakaļsaņemto šļirču un adatu skaits HIV profilakses punktos Latvijā pēdējo piecu gadu laikā (2009.-2013.gads)

Sekundārā profilakse V

2013.gadā izdalītas **34,0** šļirces uz vienu narkotiku injicētāju
(pieņemot, ka 2012./2013.gadā valstī aprēķinātais narkotiku injicētāju skaits ir 10 034 (Trapencieris et al, 2014))

45,7 šļirces uz vienu PKIN Rīgā

22,4 šļirces uz vienu PKIN ārpus Rīgas

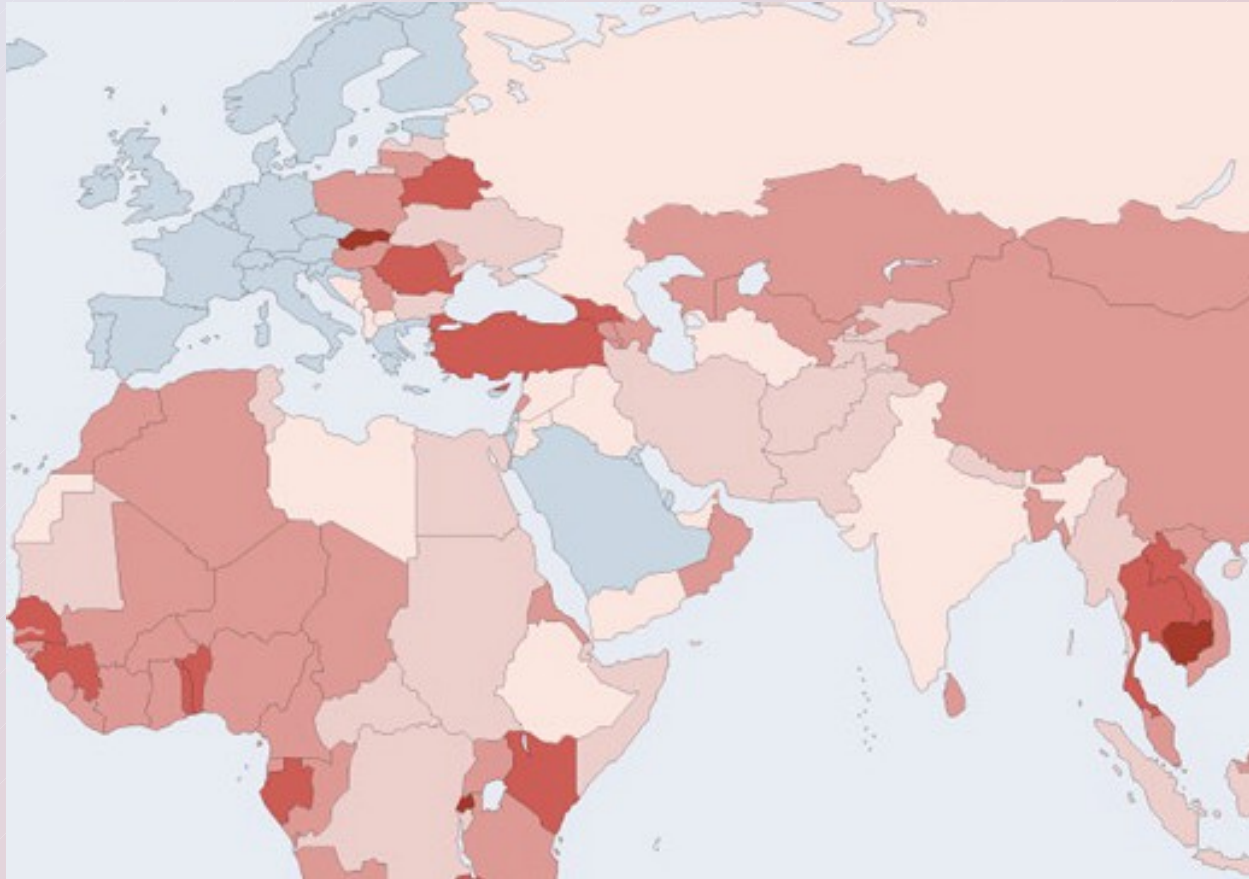
2013.gadā izdalīti **9,1** prezervatīvi uz vienu narkotiku injicētāju gadā

13,8 prezervatīvi uz vienu PKIN Rīgā

4,3 prezervatīvi uz vienu PKIN ārpus Rīgas

Terciārā profilakse

Estimated Proportion of Persons with HIV Infection Receiving Antiretroviral Therapy in Low-Income Countries as of December 2010.

Latvija – 18%
Lietuva – 27%
Igaunija – 34%

Datu avots: Havlir D., Beyrer C. The Beginning of the End of AIDS? // The New England Journal of Medicine, 2012; 367 (8): 685-687.

**WORLD
AIDS DAY**
1 DECEMBER
2014

CLOSE THE GAP
NO MORE STIGMA

Paldies par uzmanību!